Ч. 221 (11.472). Львів, четвер 4. жовтня 1928. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: М. сячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„РІДНА ШКОЛА" в шк. р. 1927-28.

Дати і цифри.

На бажання, щоби крім щорічного звіту про стан цілого Товариства „Рідна Школа" оголошувала ще й короткі звідомлення про стан її шкіл, подаємо отсе такий звіт про народні школи, збірні лекції й захоронки „Рідної Школи" в шк. р. 1927/28.

Народніх шкіл було ц. р. 26, значить 4 більше як у р. 1926/27, а іменно прибуло 5 нових шкіл у Борщеві, Печеніжині, Радехові, Звинячі, чортківського повіту і в Гулькові, присілкові Кореличів перемишлянського повіту, за те звинув Кружок школу в Городку Ягайлонськім. — У Львові було 6 шкіл, а поза Львовом 20, з них 16 міських, а 4 сільські. По числу кляс було 6 одноклясових, 4 двоклясові, одна триклясова, 5 чотироклясових, 2 пятиклясові, 2 шестиклясові, а 6 семиклясових; отже разом 101 кляса, до того 8 рівнорядних кляс, значить 109 кляс усього. Дві львівські школи були дівочі, а дві хлопячі, всі інші мішані. До всіх цих шкіл було записаних 3397 дітей, отже пересічно по 30 на клясу. З кінцем шк. р. клясифіковано 3038 або 89 проц. записаних. З клясифікованих признано 2794 або майже 92 проц. здатними до вищої кляси, що свідчить про гарний вислід науки. До вищих шкіл зголосилося 185 дітей, а вступний іспит здало 177. Візитації шкіл з рамени Головної Управи і державні інспекції не ствердили ніде лихого висліду навчання. Про доцільне навчання й виховання дбали повізитаційні конференції й відповідні зарядження Головної Управи, краєва конференція усього учительства, місцеві уч. конференції, яких було протягом року 178, далі госпітації управителів разом 508, зразкові лекції 90, наради з батьками 132, учительські бібліотеки, що числили 2563 твори, й діточі з 6190 творами, з яких діти перечитали поверх 24.000 книжок, тай випозичальні шкільних підручників для бідної молоді. Поза шк. наукою дбали про навчання й виховання діточі читальні, співочі і драматичні гуртки, 220 прогульок, 129 діточих вистав, 12 пластів, 12 кооператив і 3 щадниці. Здоровлям молоді опікувалися шк. лікарі, які були в 12 школах, а в 5 школах доживлювано дітвору.

До народніх шкіл належали ще й дві школи вправ жін. уч. семинарів у Самборі і Стрию, що мали 10 кляс, а в них 220 дітей. — Так то у всіх 28 народніх школах було записаних разом 3.617 дітей, з того було 1477 дітей рільників або 41 проц., 944 робітників або 26 проц., 436 ремісників або 12 проц., 383 державних службовиків (головно ремісників і робітників), себто 10.5 проц., 215 приватних службовиків або 6 проц. і 162 інших, чи 4.5 проц.

Крім цих народніх шкіл були у двох містах і 11 селах т. зв. збірні лекції, де молодь побирала домашню науку. На ці лекції записано кругло 300 дітей, головно рільників. Знаменне є бажання сіл, ба навіть присілків мати у себе рідну школу, на яку стягаються з посліднього.

Захоронок під проводом „Рідної Школи" було в м. р. 15, з того 8 у Львові, а 7 поза Львовом. До них вчащало 400 дітей. — Гарний вислід виховання в захоронках виявляється в школі і на численних виставах уряджуваних нашими найменшими. Крім цих захоронок існували [illegible] літа й діточі садки по селах, про які на жаль не маємо ще докладних звітів.

Таким чином виховувалося по захоронках і народніх школах та на збірних лекціях „Рідної Школи" в м. р. кругло 4.300 українських дітей, число з огляду на матеріяльну неміч Товариства не мале, бо переходить його сили, але в порівнанні до українського населення Галичини обіймає тільки маленьку частину шкільної молоді, яка марнується в чужій школі або виростає без науки й виховання.

На кінець слід зазначити би факт, що до шкіл „Рідної Школи" вчащає понад 80 проц. дітей бідного населення, які у значній части не платять за науку нічого, або дуже мало, бо навіть по 25 гр. місячно, тому доходи зі шкільних оплат не покривають ніде значної частини видатків і тому не диво, що залеглі платні учительства виносять суми, яких ані Кружки, ані Головна Управа не в силі покрити без щедрої допомоги усього громадянства цілого краю.

Головна Управа „Рідної Школи":
І. Кокорудз. голова. **Т. Мартинець,** секретар.

Для „Рідної Школи".

Український Народе!
Спіши під прапор „Рідної Школи"!

Бо рідна школа — це основа життя та розвитку народу, вона мостить шлях до кращої долі. А чужа школа і чужинець-учитель поведе нарід до руїни і нещастя — каже справедливо німецький учений Ферстер. Річ ясна: бо в чиїх руках школа — в того руках і майбутність народу.

Польща застала на західньо-українській землі 3662 українські народні школи. З того по даним урядової польської статистики остало в 1927/8 році ледви 774 т. зв. українських шкіл, а решту біля 3.000 українських державних шкіл перемінено на польські і т. зв. утраквістичні (двомовні) — на ділі так само польські.

Українське учительство частинно усунено з посад, частинно „оперенošувано" на польські области, а по українських землях понастановлювано чужих учителів. Українських учительських кандидатів не приймається до служби.

Тому „Рідна Школа" веде боротьбу за відзискання страчених українських державних шкіл, за створення усіх типів українських шкіл відповідно до числа і потреб української нації та за українське учительство.

„Рідна Школа" удержує громадським коштом 45 народніх шкіл, 10 гімназій, 5 учит. семинарій, 23 захоронки й діточі садки, 8 фахових шкіл, 4 постійні ремісничі курси, 7 бурс; уладжує ріжнородні курси фахові й освітні для неграмотних і українознавства. З усіх тих рідношкільних установ користає понад 10.000 дітей, з того понад 9.000 самих селянських і робітничих дітей. Отже „Рідна Школа" служить майже виключно селянам і робітникам. В „Рідній Школі" є занятих 550 учителів.

Крім того „Рідна Школа" видає шкільні книжки з ділянки українознавства як: підручники і оповідання з історії і географії України та літературні твори, — ріжні повісти і видавництва для дітей, старших і т. п.

Зроблено дуже богато Одначе все те, це тільки дрібна частинка того, що муситься зробити, щоби заспокоїти найконечніщі потреби українського народу.

На удержання ііструючих шкіл і виховних установ „Рідної Школи" та на їх розбудову мусять постійно складати зорганізовано всі українці, бож ніхто нам не поможе, як самі собі не поможемо. Приняті правила складок є такі:

1) Кружки „Рідної Школи". В кожній громаді, де живуть українці, заснувати діяльний Кружок „Рідної Школи". Інформації, статути і готові подання пересилає на бажання даром Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

2. Поголовне членство. Кожний українець і кожна українка, кожна читальня, церковне брацтво, кооператива, „Луг", „Сокіл", молочарня, філія „Сільського Господаря" і взагалі кожна українска організація мусить стати членом „Рідної Школи". Річна членська вкладка виносить 2 до 10 зол., а для незаможних селян і робітників тільки 1 зол.

3. Кожна Українська Громадська Рада повинна вставити у щорічний громадський бюджет по можности якнайвищу суму на цілі „Рідної Школи", зглядно на її установи як захоронки, діточі садки, бурси і т. п., та допильнувати, щоби та позиція була Повітовою Радою затверджена.

4. Оподаткування на „Рідну Школу". Всі члени (також товариства і кооперативи) дають кожного місяця 1 проц. добровільного датку на „Рідну Школу" від своїх брутто доходів.

5. Масові загальні збірки на „Рідну Школу" з нагоди „коляди" і „писанки" від хати до хати, т. зв. осіння збірка в натураліях та збірки в неділі і свята по церквах чи під церквами.

6. Принагідні збірки і датки на „Рідну Школу" з нагоди родинних, церковних торжеств, ювилейних обходів, забав, товариських сходин і т. п.

7. Прилюдні видовища на дохід „Рідної Школи" (концерти, театральні вистави, руханкові вправи, фестини, забави, чайні вечері і т. п.), а зі всіх інших видовищ (без огляду на яку ціль) частину призначувати на „Рідну Школу".

8. Частину ощадностей від некурення і непиття алькоголю складати постійно на „Рідну Школу".

Пушку на „Рідну Школу" уміщувати в публичних льокалях, склепах, товариствах, кооперативах, банках, канцеляріях і т. п., а також у приватних домах.

10. Записи, даровизни, спадщини і т. п. призначувати на „Рідну Школу".

11. Всякі інші джерела і приходи призначувати на „Рідну Школу", при чому розвинути як найбільшу особисту ініціятиву на місцях.

Чи все це так тяжко виконати? — Ні! Треба тільки витрівалости, почуття обовязку і незломної віри у живучість нації!

Чи чужа школа і чужий учитель виховає нам дітвору й молодь, що горнулась би до наших товариств, кооператив і організацій? — Ні! Це зробить тільки „Рідна Школа", це зроблять рідно-шкільні установи і рідний учитель!

Тому „Рідна Школа" є безперечно найважнішою установою в добі сучасного лихоліття, бо вона є основою всіх культурних і матеріяльних цінностей.

Головна Управа „Рідної Школи"
Ілля Кокорудз вр. голова. **Теод. Мартинець** вр. секретар.

Податкова хмара.

Міністерство публичних робіт намагається перекинути на наші села й повіти удержання державних і краєвих доріг.

З кожним роком на наших селах прибуває населення, зростає беземелля, грошева тіснота, недостача заробітку, з кожним роком повторяються елементарні нещастя і неврожаї, а одночасно обмежуються громадянські права населення в супроводі зросту і прибуття нових податків. Під тягарем найрізнородніших податків ледви дихає українське село. А тут іще міністр публичних робіт у порозумінні з міністром внутр. справ на основі розпорядку Ради міністрів з 5. липня 1928 з нагоди ліквідації Краєвого Виділу (названого в 1919 р. Тимч. Самоур. Виділом) накладає на наш край нові податкові тягарі.

Вже тепер дорогові податки, якими обложено наше селянство, є непропорціонально великі, хоч дороги з кожним роком у нас гіршають, а не кращають. З новоорганізованих повітових рад, які здебільшого вже є тільки секціями повітової адміністраційно-державної влади, сиплються на голови селян численні платничі накази, з якими просто не знати, що робити. Міністер публичних робіт п. Морачевський в своїй „реформаторській" діяльності задумав ущасливити галицькі повіти (особливо: львівське, тернопільське і [illegible]) ще новими податками, переказуючи на них удержання державних і краєвих доріг.

Всякі видатки, які за Австрії покривано з державної чи краєвої каси на удержання державних і краєвих доріг, тепер мають бути покривані „**powiatowym i zarządami drogowymi, przy przekazywaniu odpowiednich kwot z budżetu Ministerstwa Robót Publicznych w ramach otwieranych miesięcznie kredytów**".

Що не такі „**odpowiednie kwoty**" з міністерства публичних робіт ми, мешканці Сх. Галичини можемо легко уявити собі.

В кожному повіті має тепер повстати „**zarząd drogowy**" під управою державного [illegible] [illegible] 20—25 проц. додатку до податків. Кра-

того повіта мають дати йому канцелярію, опал і світло та випосажити у всі знаряди, потрібні до робіт, як: вальці, кревні інструменти, бібліотеку і т. і., бо ті дотеперішні державні заряди і б. Кр. Виділ не приділять повітам щось зі свого надбання (парку).

Уявім собі цю реформу, уявім собі, що всі державні заряди для цілих великих областей будуть знесені, а кожний староста одержить під свою управу крім повітових і громадських доріг іще яких 80—100 км. державних і краєвих доріг уявім собі що для кожного відтинка тих доріг буде установлений інжинір зі штабом урядовців і службовиків, а все те мають удержувати повіти при допомозі „odpowiednich kwot" з міністерства публ. робіт!

Це покищо проект, який міністер вн. справ переслав Виділам повітових рад до узглядення, вимагаючи їх згоди. Тепер старости натискають на „свої" повітові ради, щоби вони на цей проект дали свою згоду. Ясно, що склад повітових виділів, іменованих старостами, зглядно державними адміністраційними чинниками, є тепер такий, що вони з деякими застереженнями або й без них погодяться на міністерський проект.

Вже тепер майже всюди подвоїлися повітові бюджети, вже тепер половину гаж старостів перекинено на самоврядні установи (повітові ради), обєднавши в особі старости чинник державної й самоврядної адміністрації, а радше перетворивши виборні повітові ради в іменовані та підчинивши їх державно-адміністраційній владі, вже тепер випосажено старостів на кошт повіту автомобілями. Тепер державна влада робить дальший крок в напрямі обтяження повітів і громад. Ясно, що з хвилею приділення повітовим радам державних і краєвих доріг бюджети повітових рад мусять ще більше зрости, а на населення посиплеться град нових податків крім істнуючих. Чи населення може витримати ще нове податкове обтяження? Сумніваємося. Здається нам, що населення не витримає тих тягарів і всі дороги, які ще нам лишила Австрія, перемінються в „польські дороги".

Ось наслідки знесення Кр. Виділу і знищення краєвої автономії. Лихо родить лихо. Ликвідувала Варшава, щоби той захист краєвої культури, який істнував у Львові, не виріс Варшаві понад голову. Тут були початки меліорації ґрунтів, регуляції рік і потоків, будівництво домашнього промислу і т. і. Звичайна заздрість і страх, щоби з того не виросла краєва автономія. Варшава в імя бездушної централізації все те припинила і покасувала. Ми слабо противилися цьому варшавському походові, чи то з незнання справи, чи вкінці з „принціпіяльности" ми ці справи лишили на боці, а тепер маємо наслідки. Самоврядні установи фактично перестали істнувати, податки ростуть, а на тому виграла лише держава, перекидаючи на відпорядковані державній адміністрації повітові виділи тягар удержання своїх урядовців.

Після зліквідування Кр. Виділу на перший вогонь пішли державні і краєві дороги. По тій лінії можемо сподіватися й дальших „поступів", перекинення на селянство справи меліорацій, регуляцій рік і потоків то-що. Очевидно, висота державних податків, лишиться непорушною.

Цю нову благодать для наших сіл і повітів придумав мін. Морачевський, а старости заходяться біля того, щоби повітові ради дали свою згоду на цей самогубчий проект.

Очевидно, нашим обовязком старатися відвернути від народу нову податкову хмару. Особливо українські члени повітових рад повинні всіми силами противитися перейняттю повітами державних і повітових доріг та згідно з § 8. розпорядку Ради міністрів з 5. липня 1926 домагатися, щоби державні дорогові заряди дальше вели технічну й економічну адміністрацію державних й краєвих доріг у своїм крузі ділання.

А взагалі крайний час, щоби в звязку з тим наші відповідальні чинники, а в першу чергу Парляментарна Репрезентація взяла в свої руки справу б. Кр. Виділу і краєвого майна та привернули правний стан у тій ділянці.

Канада й Україна.

Пшениця українських фармерів на Україні.

В цьому році Канада мала дуже гарний урожай, особливо на пшеницю. А відома річ, що майже все збіже Канади продукують її степові провінції на заході: Саскачеван, Альберта і Манітоба, в яких українське населення займає щодо численности друге місце. Домініяльне статистичне бюро з Отави подає, що цьогорічний збір пшениці в Канаді виносить 550 міліонів бушлів. З того Саскачеван дає 300, Альберта 170, а Манітоба 56 міліонів бушлів, себто майже всю пшеницю Канади.

З того збору Канада зужитковує на прокормлення свого населення всього 70 міліонів бушлів, на засів і на пашу потребує ок. 80 міліонів бушлів, а решту, себто понад 400 міліонів бушлів, має на вивіз. Один бушель пшениці коштує менш-більш одного доляра, значить: три канадійські провінції дістануть за свою пшеницю 400 міліонів долярів. Дуже поважний відсоток з цієї величезної суми припаде українським фармерам згаданих трьох провінцій.

Куди ж іде канадійська пшениця і хто буде їсти білий хліб з неї? Як це не дивно, а велику скількість тієї пшениці закуповує для свого населення СРСР. Перед світовою війною Україна годувала своєю пшеницею не тільки голодні сторони Московщини, але й вивозила ще закордон щорічно понад 100 міліонів бушлів. А нині й Україна і цілий Радянський Союз примушені купувати збіже за кордоном, бо власного не стає їм ще за довго до жнив. Уже в рр. 1925—1926 більшовики спровадили з Канади за 14 міліонів долярів пшеничної муки, а в останніх часах замовляють у Канаді і пшеницю і муку на велику скалю.

З того виходить, що Вел. Україна, якої земля щодо урожайности не уступає в нічому чорноземові Канади, мусить нині спроваджувати для свого населення пшеницю аж з Канади і платити за неї солену ціну вже на місці, а povатим ще й кошти транспорту. А все те наслідок комуністичної господарки, яка доводить до того, що українське селянство обсіває лише стільки поля, скільки потребує для свого власного прожитку. Це бачать добре й самі комуністи, коли в останньому часі роблять дальші уступки селянству у своїй господарській політиці.

Філядельфійська „Америка", звідки беремо ці цифри, апелює до канадійських фармерів, аби вони, заробивши в цьому році виїмково добре на пшениці, посипали щедрі жертви на українські національні цілі, в першу чергу на потреби „Рідної Школи" в старому краю. Українські селяни з Придніпрянщини — каже „Америка" будуть раділи, коли їх карбованці зайдуть 8.000 миль до Саскатуну, а звідтам вернуться знов 8.000 миль до Галичини, щоб ратувати тамошні українські діти перед спольщенням.

По широкому світі.

Нанкінський уряд відмовився ратифікувати торговельний договір, підписаний Німеччиною.

Єгипетський уряд рішив похоронити маніфестаційно на власний кошт бувш. премієра Сарват Пашу, що помер у Парижі.

Румунська агенція спростовує офіціяльно звістку про жидівський погром в Ізмаїлі.

У Гамбурзі підчас громадських виборів прийшло до кервавої бійки між „райхсбаннерами" і комуністами; 14 осіб ранених.

У Чехословаччині почався страйк 10.000 вуглекопів у копальняній районі

Закордонний вивіз Радянської України і його недостачі.

В ч. 198 харківського „Комуніста" находимо велику статтю про те, що радянська влада має перед собою невідкладне завдання, а саме мусить збільшити експорт з України за кордон. Автор цеї статті мотивує цю потребу тим, що лише експорт може допомогти скріпленню темпу розвитку народнього господарства й укріпити радянську валюту. В цій статті наведено деякі цікаві дані про закордонний експорт Радянської України.

В 1924-25 р. експорт з Радянської України виносив 78.484.4 карбованців, а імпорт 78.670 карбованців, отже біланс був трохи пасивний. Зате в р. 1925-26 експорт виносив 110.707.2 карбованців, а імпорт 84.594.5 карбованців; таким чином перевага експорту над імпортом виносила 41.5 відс. Також в 1926-27 р. експорт виносив 162.247, а імпорт 80.504.4 і таким чином перевага експорту над імпортом виносила 101,5 відс. Даних про минулий рік ще нема. Наведені дані показують, що Радянська Україна має незвичайно активний біланс. Одначе тут треба зазначити, що біланс України не зовсім повно відбиває статтю імпорту, бо частину товарів довозять на підприємства союзного значіння і довозять на Україну вже в переробленому вигляді, у вигляді, мануфактури, готового взуття і т. д. Все це зменшає активність реального торговельного білянсу України. На жаль автор статті не подає жадного матеріялу щодо цеї цікавої справи, а вдоволяється лише загальним твердженням, що біланс України лишається активним, навіть коли врахувати ці обставини.

Дуже цікаві є порівнюючі цифри експорту з Радянської України за часів передвоєнних і тепер. Загальна сума експорту за час від 1909-11 р. пересічно за один рік виносила 368.592 тисяч карбованців, тимчасом у 1926-27 р. вивезено тільки на суму 162.247 тисяч карбованців себто експорт відновлено тільки на 45 відс. Головна частина, на яку припадає зменшення експорту, це зернові культури: вони в порівнанні з добою 1905-11 р. ледви досягають 25 відс., а в нинішньому 1927-28 р. значно менші.

Всі продукти хліборобства в згаданому дореволюційному періоді займали 71.1 відс. усього експорту, а в 1926-27 р. займають лише 54,4 відс. Зате значно зросло скотарство і птахівництво. Воно мало в 1926-27 р. 12.2 відс. усього експорту, тимчасом як в дореволюційному періоді мало 7,7 відс. Також збільшилася стаття харчових промислових товарів; тепер вона виносить 18 відс. супроти 6,9 відс. дореволюційного часу. Таксамо збільшилася продукто-здобуваюча промисловість з 1,8 відс. до 7,4 відс., хоч останніми роками ця стаття систематично знижує свою питому вагу. Зявилася також нова експортова стаття — мисливство і рибальство, яке дає 2,6 відс. питомої ваги в 1926-27 р.

Зріст закордонного експорту Радянської України за 1925-26 р. в порівнанні з попереднім роком виносив 81 відс., а для 1926-27 р. — 35,5 відс. Одначе його абсолютні цифри ще й досі дуже невеликі й істнують ще значні можливости дальшого розвитку експорту з України. Одначе власне ця справа стоїть на радянській Україні зле. Насамперед група сільсько-господарського експорту розвивається недостатньо, бо наслідком сільської політики радянської влади дуже зменшилася товаровість сільського господарства. Тепер село на Радянській Україні це переважно натурально-споживче господарство. Воно зовсім не пристосоване до широкого розвитку експортової роботи. Зрештою експорт продуктів сільського господарства — це дуже складна справа. Вона насамперед потребує істнування цілого ряду підприємств для перероблення сільсько-господарських продуктів; цих підприємств на радянській Україні покищо майже нема. Тому сільсько-господарська продукція дуже розпорошена; так само зовсім неорганізована заготовча робота і т. д. Все це міг би усунути лише відповідний зріст кооперації, поліпшення способів обробльовання землі, поширення будови заводів, які обробляли би селянську продукцію і нарешті утворення міцних з господарського погляду організацій для зовнішної торговлі.

На думку автора статті досі занадто малу увагу звертають на кооперування процесів, які могли би збільшити експортові можливости Радянської України. Роботи спеціяльних форм кооперації, — каже він, — молочарська, яєчна, хмелю, тютюну і т. д. перебувають в дуже лихому стані, а навіть можна сказати — в дезорганізованому становищі. Слабо не досить звязані з періферією і центром, селянська маса кооперована цілком недостатньо, коштів власних вони майже не мають, вироблювані продукти продають переважно індивідуально і т. д. Правда, останніми роками істнують певні досягнення щодо спеціяльної кооперації, одначе їх цілковито не можна порівнювати з тими величезними завданнями, які треба би було виконати.

Питання про способи оброблення ґрунту і самого врожаю сільсько-господарських продуктів також безпосередньо відбиваються на розмірах експорту. Машинова оранка, засів і оброблення зернових культур дає значно більший процент експортового зерна, ніж звичайне ручне оброблення. Таксамо брак елементарних підприємств для оброблення хмелю, тютюну, шкір, кінського волося, щетини та іншого дуже звужує ринок збуту цих товарів і тому Радянській Україні доводиться вивозити ці товари в необробленому стані, а це не лише звужує ринок збуту, але з господарського погляду є дуже некорисне. Тимчасом машини для оброблення сировини вимагають невеликих коштів.

Найважнішу ролю в збільшенні експорту сільсько-господарських продуктів і скотарства мусить відгравати капітальне торговельне будівництво. Лише воно може витворювати ринок збуту і збільшувати подачу селянської продукції. Тут дуже цікаві відповідні контрольні числа Наркомторгу на 1928-29 рік. За цими цифрами передбачається витратити зі всіх джерел на капітальне будівництво, звязане з експортом мяса, 4.855 тисяч карбованців, а одержаний валютовий ефект через рік дає вже суму 7,5 міліонів карбованців; у птахівництві на витрати 2,4 міліони карбованців валютовий ефект протягом наступного року виносить 2 міліони карбованців. Олійництво при витратах в 37.805.30 карбованців дасть валютового ефекту за рік 3.030.000 карбованців і навіть дрібне будівництво при витратах в 1,666.000 карбованців дасть валютового ефекту 1.500.000 карбованців.

Зовсім інакше стоїть справа щодо збільшення експорту промислових товарів. Тут справа гальмується недостатнім розвитком радянського виробництва експортних товарів взагалі, далі, досить великою потребою щодо них на внутрішньому ринкові і нарешті незвичайно дорогими цінами. Це три головні причини, через які ця галузь експорту є бездійною. Розвиток виробництва промислових товарів пов'язаний з цілою низкою обставин, з основним капіталом промисловости, з браком оборотових коштів у неї і т. д.

Дуже цікаві твердження автора щодо хиб дотеперішнього експорту з Радянської України. Він констатує, що персонал і в експортних органах і в апаратах торговельних представництв за кордоном, дуже не підготований і від нього терпить вся операційна робота. Зовсім не налагоджена заготівля і збут експортних товарів, а це тягне за собою великі накладні видатки і не зовсім правильне визначення ринків збуту для окремих товарів. Нарешті, досвід минулих років показує, що велика більшість експортних товарів дає страти, при чому в багатьох випадках ті страти доси-

такоть таких розмірів, при яких експорт фактично стає неможливим. Головна причина цього полягає в тому, що на Радянській Україні віднесено дуже високі заготовні ціни на експортні товари і дуже низька якість обробки їх.

Так сумно виглядає справа закордонного експорту Радянської України. Не допису там село, не допису[illegible] кооперація, не допису[illegible] державні організації на місцях і за кордоном. А продавати таки треба, хоч би і з величезними стратами, бо треба якось добувати, бодай в мінімальних розмірах, закордонну валюту.

За океаном.

Перед 10-літтям листопада.

Заокеанські українці заздалегідь приготовляються до гідного відсвяткування 10-літніх листопадових роковин. Уже тепер обєднані українські організації розіслали відозви в цій справі до всіх тих місцевостей, у яких істнують хочби найменші гуртки наших емігрантів. Одночасно в Америці проголошено місяць листопад — місяцем збірок і жертв на допомогу інвалідам У. Г. А. і на будову дому українських інвалідів у Львові. Заокеанські українці сподіються зібрати з приводу цих роковин дуже поважну суму на потреби інвалідів-невільників У. Г. А. у краю.

Еміграція до Канади в рр. 1927-28.

На основі урядової статистики приїхало до Канади від 1. квітня 1927 р. до 31. березня 1928 р. 151.597 емігрантів. У тому числі було 50.872 з британських островів, 25.007 зі Злучених Держав, а решта себто кругло 50 проц., з інших країв. По національному походженні було: британців 50.872 (разом з ірляндцями і шотландцями), американців ріжних національностей 25.007, німців 12.032, українців 10.128, поляків 6.733, мадярів 5.318, фінляндців 4.765, норвежців 4.827, жидів 4.296, данців 3.835, словаків 3.714, італійців 3.593, шведів 3.134, бельгійців 2.173, сербів 1.131, литовців 1.037, росіян 948, хорватів 902, французів 868, швайцарців 614, австрійців 606, греків 583, японців 478, румунів 237. Ці еміґранти розділилися по канадійських провінціях так: в Онтеріо 45.052, в Манітобі 19.596, у Квебеку 18.469, в Альберті 15.473 в Саскачевані 15.331, у Британській Колюмбії 9.891, решта розсіяна по інших провінціях. Щодо українців, які стоять у цій табелі на четвертому місці (а в дійсности повинні стояти на третьому, бо богато наших людей подалося за поляків і інших), то вони розмістилися головно в провінціях: Манітоба, Саскачеван і Альберта. Це провінції, в яких живе найбільше українців, які й творять там дуже поважний відсоток населення.

Відзначення українців

Богдан Губіцький, ученик свого старшого брата, проф. Тараса Губіцького у Віннипегу в Канаді, дістав при недавніх іспитах, які перепроваджували в цілій Канаді Королівська Академія Музики і Королівська Колеґія Музики, найвищі знаки з посереднього степеня. За те дістав від згаданих шкіл срібну медалю.

Парох української католицької церкви в Джанставн, Па., о. **Микола Волощук** молодший одержав кілька відзначень від американських католицьких установ. Американці католики в Джанставн вибрали як одинокого представника з цілого міста на католицький з'їзд в Сан-Антоніо Тексас, о. М. Волощука. Також Американський Леґіон вибрав цього року вдруге о. Волощука стейтовим капеляном. О. Волощук є теж капеляном джанставнської станиці Американського Леґіону, де є 1.100 членів (стейтовий Американський Леґіон має 60.000 членів. Визначні о. Волощук є директором джанставнського „Індустріяльного Комітету", через який старається про роботи для своїх парохіян.

Д-р Сохоцький подужав.

Лікарі з „Меморіял Госпітал" у Ньюарку, Н. Дж. подають, що д-р С. Сохоцький, котрий був затруївся в радовій фабриці своїм власним винаходом, уже подужав. Як відомо, д-р Сохоцький придумав способо мальовання подзь[illegible] на годинниках [illegible], яка світить в ночі. Сею краскою затруївся був самий винахідник і богато робітників. Д-р Сохоцький — це українець з Галичини.

До ювилею І. ґімназії в Станиславові.

З історії школи. — Кілька дат і цифр. — Кого дала нам ця школа?

Станиславів, 27. вересня 1928.

Учасникам свята ювилею І. ґімназії і бувшим учням цієї школи цікаво буде прочитати ще дещо з історії найстаршої школи на Покутті — в доповненні до того всього, що вже ми мали нагоду прочитати в „Ділі". Одночасно весь цей матеріял повинен використати майбутній історик українського Покуття й Підгіря.

Без уваги на те, яким роком датувати початок цієї школи, треба зазначити, що як всюди, так і тут, навчання відбулося спершу в латинській мові, а від обняття влади австрійським урядом у німецькій. Перша матура відбулася щойно в 1852 році, себто в часі, коли в цій ґімназії зачинають здобувати собі право громадянства мови українська й польська. Такий невиразний, напів утраквістичний характер мала станиславівська ґімназія до 1867 р., коли то після відомої заяви: „Пши тобє, панє, стоїми" ціле шкільництво в краю передано в руки поляків, а тимсамим і в стан. ґімназії заведено викладову мову польську. Але й після того українська мова мала в цій ґімназії більші управнення, як в інших польських школах. Так прим. усі ґімназійні свята, іменини директора то-що влаштовувано „по утраквістичному", тут що-року відбувалися Шевченківські вечерниці, а довгі довгі роки було так, що на початку року вся ґімназія (отже греко-й римо-католики) йшла на Богослуження до костела, а на кінці року таксамо вся — до церкви. Слід зазначити, що ця ґімназія за української влади (від 1. листопада 1918 до 25. травня 1919) була ведена як ґімназія з українською мовою навчання (разом з II. польською ґімназією). Директором цієї спільної української ґімназії був проф. Мих. Вашкевич, що тепер на емеритурі. Після приходу польських військ до Станиславова введено в І. ґімназії знову польську мову навчання.

Найбільше учнів мала ця ґімназія в р. 1907, бо 1.135 у 26 відділах. Це були часи, коли українське населення настирливо домагалося отворення в Станиславові української ґімназії, до чого не хотіла допустити ніяким чином польська шкільна влада. Тодішній директор І. ґімназії Терліковський мав прицоручення заявляти завдно, що II. ґімназії в Станиславові непотрібно, бо у нього є, мовляв, доволі місця, хоч учні дусилися в школі, як оселедці. Нарешті під напором українських мас і нашого тодішнього політичного проводу отворено в 1907 р. І. клясу української ґімназії, до якої вписалося відразу стільки учнів, що утворено три відділи (а, б, в). Але одночасно з тим виділено з І. ґімназії відповідну скількість учнів і утворено з них цілу II. польську ґімназію в місті, що мала тоді назву третьої (українська була II-га). Таким чином число учнів І. ґімназії відразу зменшилося дуже поважно. Нині ця ґімназія служить переважно потребам місцевого жидівського населення. На 330 учнів є в ній 217 жидів, 87 римо-кат., 24 греко-кат. і 1 православний. До української народности призналося 23 учнів. Української мови вчив у мин. шк. році проф. Олександер Тисовський у 3 комплектах; кілько учнів ходило на українську мову, зі звіту ґімназії не можна довідатися. Релігії вчив греко-католиків о. Іван Слезюк таким робом, що учні гр.-кат. обряду з І. ґімназії ходили на релігію до III. (польської) ґімназії, де він є постійним учителем релігії.

При кінці ще декілька імен тих людей, що вийшли з І. ґімназії в Станиславові і записалися чим небудь додатнім у нашому національному відродженні (крім тих, що вже були вичислені). Це перш за все померлі: письменник Антін Могильницький (автор „Скиту Манявського"), а потім його син д-р Андроник Могильницький, а дальше Василь Ільницький, дир. акад. ґімн. у Львові і член Ради Шкільної Краєвої, митрополит Спиридон Литвинович, [illegible] і архипресвітер о. Іван Литвинович, Ізидор Миклоський, автор відомої штуки „Тимко капраль", о. Микола Кумановський, композитор, о. Михайло Осадца, автор першої нашої граматики, дир. акад. ґімн. Едвард Харкевич, письм. Володимир Навроцький, родина Бучинських (в тому числі відомий діяч д-р Мелітон Бучинський), родина Заклинських (в тому числі посол о. Олексій Заклинський з Богородчан), в домі яких відбувалися сходини тайних українських громад, д-р Іван Струтинський, заслужений діяч і організатор ліського повіту, літературний критик Микола Федюшка-Євшан і богато інших. З живих діячів, колишніх учнів І. ґімназії, відмітимо д-ра Костя Левицького, д-ра Теодора Гринчака у Відні, о. Софрона Левицького у Стриганцях, о. Ксенофонта Сосенка (вченого дослідника), а з молодших о. д-ра Фіголя, д-ра Івана Волянського, д-ра Дудикевича, д-ра Михайлівського і сотки інших. При тій нагоді простуємо подану нами перед кількома днями замітку про сп. Хомишина, який був учнем тернопільської, а не і станиславівської ґімназії.

С.

Сокільське свято в Стрию.

Імпозантний здвиг Соколів Стрийщини.

Тим разом (23. ц. м.) їдемо в Стрий. Треба приглянутися, як представляється повоєнне сокільство Стрийщини, бож там давня сокільська традиція. Перший сокільський здвиг в 1906 р., другий в 1909 р. з нагоди великої хліборобської вистави. Тим більше цікавимося, що богатьох сокільських робітників там уже нестало. Нема вже Мусикевича, нема Боришка з Лисятич і богато інших.

Нас пятьох від Сокола-Батька. МинаємоНазарію, колись осідок VII. галицької бриґади, переїзджаємо Щирець, де видніють могили наших стрільців і хоча памятник їм був уже готовий, то злобні руки його розвалили. Перед нами Дністер з Миколаєвом, де кватирували своєчасно У. С. С. й Пісочна з оригінальним памятником, дорогим спомином з побуту У. С. С. Нарешті від'їжаємо в Стрий, який одним оком дивиться на Ключ — на славу нашого війська, а другим глядить на Львів...

Опинюємося в парку Йордана, ще в саму пору. Чотирокутником стоїть 21 сокільських гнізд і два Луги. В асисті 6-ох священиків править о. Височанський Службу Божу, а відтак стає 13 священиків у prегарних ясних ризах до панахиди. З очей селянок-матерей котяться сльози. Здається, що жаль стискає їм серце не за болючою втратою сина чи мужа, але тому, що стриян, між котрими проповідав і творив пок. о. Нижанківський, навіть не стати на хор, який би гідно заспівав „Вічная память". І нас прибиває душевно ця байдужність Стрия. Чорні гадки насуваються на згадку про будучність, коли довідуємося, що ще попереднього дня на „Бесіді" могло зійтися сорок молодиків (що претендують на так звану вищу освіту) і давали концерт... в тарока.

На проповідницю входить о. Цурковський. Обертаємося і знову вступає в нас віра в будуче. Перед нами 1.200 сокільської молоді з сіл. В ній надія — в ній наша сила! Пливе повна чуття і серця проповідь духовника. Проповідь, яка починається: І вбрали ми нові, світлі ризи навіть до пазухи, бо нині в нас день воскресения і т. д.

Кінчиться раннішня частина. Відділи розходяться на коротенький відпочинок. Познакомлюємося з ними. Імпонують не тільки своєю фізичною поставою, але й духовою зрілістю і свідомістю. Не прибило їх на душі, що влада заборонила їм виступити в однострою, розуміють добре, що сокільської ідеї ніхто їм зі серця не вирве вістями заборонами.

Починається пополуднева частина, яку отвирає посол Остап Луцький промовою, зверненою до громадян. Опісля під звуки сокільського маршу плинуть бадьоро струнким, плавним кроком [illegible] лентою в чвірках Сокілки в народних одягах. На чолі Добряни, що заходять усіх відділів. Усіх дівчат 380. І хоча музика не достроїлася як слід до вправ, то всеж вони виконують свої вправи так, що викликують невгавачі оплески у видців. Відходять, а рівночасно ві[illegible] кольонами нестримним валом входять певним кроком Сокола. Хлопці, як мур — 420 їх! Виконують 4 вправи вільноруч, які будьби вийшли ліпше при силі, ніж при музиці. Ми замітили, що вони де на[illegible] часу в короткій підготовці [illegible] з Лугом вийти. Та не [illegible] їх [illegible]на, а тих, що ними керують зі Стрия. І Стрий мусить тямити, що село все ще йде і все ще його, свого міста, потребує. По них станули 64 Сокілки до вправ хоругвами. Широка розстанова робила добре враження. Опісля при співі виконали Луговики свої вправи топірцями, а Луговички рушниками. В черги відділ руховиків вправив на коні і поручах. Докладно виконали потім свої спільні вправи Луговики і Луговички, а сотня Соколів рівно виконала вправи списами. Бажаним булоб тільки, щоб у всіх при списах були полотняні хоругвці. Заслужені оплески збирали ті, що ставили вежі свободні і доказували притомність умів, коли треба було революційним способом вежу валити; незвичайна зручність подобалась всім. Наконець 172 сільських Соколів будувало чвіркові вежі. Вежі будовано скоро й легко.

В сутінку вечера станули всі кольонами вислухати привітів. Окутані мракою з недалекої ріки, в дісі сокільських сині, виринали ці кольони перед нами, як таємна загадка нашої землі. Та загадка, яку село вміє розвязати, а якої не розуміє інтеліґент і ставиться до неї звичайно байдуже.

Вчав привіт від Сокола-Батька. 41 сокільських гнізд Підгаєччини устами свого побратима злучилися з ними і заявили, що йдуть разом з ними по старій сокільській девізі: „Все вперед, всі враз!" Станиславівське сокільство пригадало їм у своїм привіті давню сокільську славу Стрийщини і раділо їх повоєнним відродженням, а Самбірщина і Ходорівщина запросили їх на свої сокільські свята в дні 30. ц. м.

Понеслося тріжке „Гаразд" лугами і полями понад Стриєм. Походом рушили сокільські сотні вулицями міста під Народній Дім з музикою на чолі, звідки одні розходилися домів, а інші на вечірню сокільську гутірку.

Ми на звірці. Витає нас клич: „Сильно, красно, обережно, бистро!" Це наші пластуни вертають із пластового свята в Тустановичах. Оповідають, що спільно з ними станули дрогобицькі Соколи і Сокілки до їхнього прапорного свята. Так лучиться молоде покоління зі старшим.

Наприкінці замічу, що довго треба було ждати, щоби Стрийщина відбула своє сокільське свято. Сподіюся, що стрияни мене добре зрозуміють та здадуть собі справу з того, що кожна народня праця вимагає сповнення обовязку совісно, докладно і з серцем.

Кооперативне свято Ходорівщини.

День 30. вересня 1928 р. на довго остане в милій памяти Ходорова й ходорівського округа. Цього дня відбулося заходом Пов. Союзу Кооператив у Бібрці, який удержує в Ходорові розділ[illegible], велике Повітове Кооперативне Свято, получене з посвяченням власного дому. Коштом і заходами бібрецького союзу вибудовано в Ходорові на ґрунтах „Народнього Дому", на прекрасній площі, положеній біля [illegible] бетоново-мурований магазин. Цю нагоду використали бібрецькі й ходорівські кооперативні діячі для влаштування кооперативного свята, яке дало наглядний доказ їх дуже корисної й успішної праці на господарській ділянці в повіті.

Вже з ранку в неділю заповнили вулиці містечка Ходорова [illegible] свята, які чи то [illegible] чи то [illegible], [illegible] з усіх сторін повіту. Чудовий, [illegible] день [illegible] і [illegible]. Богато [illegible] прапорів [illegible] площа, де відбувалося свято, [illegible] говорили [illegible] „[illegible]" [illegible]

дам, що Ходорів святкує велике свято. Остаині справді з подивом й ласкою дивилися на гідний й величавий перебіг свята, яке пройшло в найбільшім порядку й зразково. Це заслуга аранжерів свята з директ. М. Шахновичем з Бібрки й сен. д-ром Тровном на чолі, котрі не жаліли трудів на його підготовку і виказали незвичайний організаційний талант.

Свято почалося точно в год. 9.30 рано ті Соборною Службою Божою в місцевій парохіяльній церкві. Відправив Службу Божу о. декан Попадинський зі Залізець при асисті дооколичного духовенства. Співав хор з Демидова - Молотова під вправною орудою п. Мельничина.

По Службі Божій рушив похід, який відкривали мальовничі кінні відділи з Ліщини, Молодинча, Руситич, Чорного Острова та інших сіл. Потім слідувала оркестра, а за нею чета відпоручників центральних кооперативних установ і гостей свята. Далі непрогляданою юрбою, в рівних, стрійних відділах машерували дооколичні Соколи й Луги, Читальні „Просвіти" й Кооперативи. В поході взяло участь 4.500 людей. Всіх учасників свята було понад 6.000. Походом й вправами кермував б. пов. бобрецького Сокола А. Козакевич. Коли похід вирівнався в безконечну ленту й зачав скручувати в сторону площі „Нар. Дому", його вид був справді величавий й кожного хапав за серце. По таблицям й написам участь в поході взяли Соколи, Луги, Чит. Просвіти й кооперативи ось яких міст й сіл: Бібрка, Ходорів, Стрілиська Нові, Ліщинча, Лишки Долішні, Лишки Горішні, Жирачів, Сугрів, Вербиця, Княсело, Чорний Острів й Загіречко.

В полудне зачалося посвячення „Кооперативного Дому", котрого доконав спеціяльно на свято прибувший о. мітр. Базюк при асисті численних дооколичних священиків. А після посвячення — Святочна Академія, яку відкрив голова надзірної ради бобрецького пов. Кооп. Союзу о. Мих. Бобовник з Глібович Великих. По нім виголосив привітальну промову сен. д-р Кирило Тровн. Кооперативний гимн відспівав хор ходорівської філії „Просвіти". Від Ревізійного Союзу, Сільського Господаря та Народньої Торговлі у Львові промовляв інж. Ю. Павликовський, від Центросоюзу інж. Ю. Шепарович, від Української Парляментарної Репрезентації посол С. Кузик, від робітників пера д-р Павло Лисяк, від Сокола-Батька п. Білозерський, від копичинецького Пов. Союзу Кооп. посол Западкут, від рогатинського Пов. Кооп. Союзу дир. Поритко, від журавенських просвітних і кооперативних установ о. Мулячка, від бобрецької філії „Просвіти" д-р Дудькевич, а від фабрики „Калина" дир. Кулинич. Академію закінчив представник селянства Ходорівщини О. Мацьків зі Стрілиськ Нових. Всі промовці й визначніші гості вписувались до Пропамятної Книги. Ціла площа „Нар. Дому" була ущерть набита непроглядною масою народу, який з найбільшим одушевленням відгликувався на кличі й думки, що їх кидали промовці.

Після короткої обідньої перерви розпочався Народний Фестин, на якім мужеські й жіночі відділи Соколів, Сокілок, Луговиків й Луговичок попisувалися чудовими вправами вільноруч, топірцями, списами, смолоскипами, вінками й на приладах. До мужеських вправ вільноруч ставуло 180 учасників, до таких самих жіночих вправ 150 учасниць.

Свято закінчилося вінцем вечером серед піднеслого настрою й одушевлення. Ходорівщина може бути горда на це свято, а інші повіти повинні брати собі примір з праці й досягнень на господарському полі кращих синів ходорівської землі та її провідників. **Учасник.**

Ріжні вісти.

НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ В ПОЛЬЩІ?

Комунікат прес. виділу польського мініства закорд. справ інформує: „Дейли Кронікл" подає, що Польща небаром переміннть демокр. уряд у фашистівський абсолютизм. Новий держ. переворот переведе марш. Пілсудський. Парлямент не буде скасований, лише відберуть йому всякий вплив і він буде лише фасадою фашистівської будівлі. Форма диктатури буде оконечно устійнена. Сойм буде розвязаний у відповідну хвилю. Виб. право зміниться, а сойм станеться знаряддям у руках диктатора. Влада президента буде значно поширена, скількість послів зменшена. Покличуть до життя нову екон. раду, яка укладатиме госп. проекти. Рішення тої ради будуть оконечні, так, що ані сойм ані сенат не матимуть нічого до говорення в цих справах. Тоді замаскована теперішня диктатура стане явною. — Вісти ці мають дату 21. вересня, себто на тиждень скорше від ревеляцій, оголошених у „Роботніку" на тему зміни конституції.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ВЕРТАЄ.

Марш. Пілсудський вертає з Румунії до Польщі 3. жовтня через Снятин. У Львові буде в год. 10.35, а у Варшаві вечером.

ЗМОВА ПРОТИ АЛЬБАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

Із Дураццо повідомляють, що викрито змову на життя альбанського короля Ахмета Зогу І. В звязи з цим арештували 11 послів, проти котрих зачнеться небаром процес.

ЗМОВА НА ЖИТТЯ КАНДИДАТА НА ПРЕЗИДЕНТА ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

В Ню Йорку арештували двох італійців, які приготовляли атентат на демокр. кандидата на президента Злуч. Держав Смита. Арештовані признались, що атентат хотіли виконати у звязи з релігійними поглядами Смита.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00, канадійський долар 8·81·50—8·82·00, чеська корона 0·26·00—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·25—1·25·75, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·71·75, фунт штерлінгів 43·40·00—43·70·00, радянський червінець 26·00—27·00.

Золото: 20 корон 36·40·00—36·70·00, 20 франків 34·40·00—34·70·00, 20 німецьких марок 42·40·00—42·70·00, 10 російських рублів 46·80·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·70·00—0·71·00, 5 австрійських корон 3·50·00—3·60·00, австрійський фльорен 1·77·00—1·80·00, російський рубель 3·00·00—3·10·00, копійки за рубель 1·50·00—1·55·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 44·50—46·50, пшениця селянська 44·00—45·00, жито галицьке 34·50—35·05, ячмінь галицький броварняний 35·50—36·50, ячмінь на мливо 27·75—28·75, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 31·25—32·25, кукурудза румунська 44·00—44·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 65·50—70·00, фасоля кольорова 48·00—50·00, фасоля красна 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 53·00—63·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 30·00—34·50, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 32·00—35·00, сіно солодке красне прасоване 18·00—20·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 32·75—33·25, льон 64·00—65·00, лубін синій 21·50—22·50, ріпак озимий 80·00—81·00, мука пшенична 50 прц. 71·00—72·00, мука житна 65 прц. 55·00—51·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 23·00—23·50, отруби пшеничні 23·50—24·00, крупи гречані 73·50—75·50, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 47·00—49·50, пенцак 47·00—49·00, просо красне 38·00—39·00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина красна 220·00—250·00, мак синій 125·00—138·00, мак сивий 100·00—110·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·68—1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·42.

НОВИНКИ

— **Новий український щоденник.** В Чернівцях почав виходити з днем 1-го жовтня український національний щоденник „Час". З програмової статті, що помістився в 1-ому числі того щоденника довідуємося, що „Час" ставить собі за завдання: „інформувати читача про всі події в світі, державі й краю, стояти на сторожі прав українського народу, а через поширення й поглиблення національної думки, обєднати духово всіх українців Румунії, де вони й не жиліб. Стоючи на становищі безпартійности, а дуже важучи непартійности „Час" реєструватиме зовнішні прояви життя всіх наших політичних угрупувань". Перше число цього щоденника приносить дійсно богато дуже різнородного інформаційного матеріялу та робить добре враження. Видавцем „Часу" є інж. Максим Ганицький. Від себе бажаємо новому щоденникові найкращих успіхів та віримо, що він відограє велику та відповідальну ролю в національному житті тої вітки українського народу, що опинилась під румунською займанщиною, а зокрема причиниться до зближення буковинців з бесарабцями. Наше громадянство певно підтримати цей новий незалежний український щоденник морально і матеріяльно як геройську спробу і найкращий засіб патріотичних наших буковинських і бесарабських земляків підняти високо національний прапор на своїй землі, прискорити кровообруження в прибитому та стомленому народі організмі і попрацювати над його випростуванням і гідним самовиявом національного достоїнства. Адреса Редакції й Адміністрації „Часу" така: Чернівці, вул. Петровича ч. 4.

— **Українська православна церква у Румунії загрожена.** У чернівецькому „Рідному Краю" читаємо ось таку звістку про положення української православної церкви в Румунії: „Православна церква в Румунії стає чимраз більше знаряддям політики. Це показує найліпше епархіяльний зїзд буковинської митрополії. Досі було на Буковині 5 чисто українських протоєрейств: придністрянське, кіцманське, черемошське, вижницьке та путивельське, 4 переважно румунські, а 4 інші мішані. Щоби священики з чисто українських протоєрейств не могли вибрати до епархіяльної ради ані одного українця, скасували 2 чисто українські протоєрейства а інші протоєрейства поділили в той спосіб, що українці ні в одному не матимуть більшости. А що і миряни вибирають своїх заступників із кожного протоєрейства окремо, то не можна буде мати українцям своїх представників в епархіяльній раді. Православні українці творять 60 відс. вірних у буковинській митрополії, а не матимуть ніякого слова в своїй рідній церкві". Наведений факт свідчить наглядно, наскільки румунський „ліберальний уряд" є дійсно ліберальним.

— **Д-р Цьокан професором Інаргоспу в Одесі.** Інститут Народнього Господарства в Одесі вибрав д-ра Ілька Цьокана професором торговельного права. Д-р І. Цьокан, родом зі Стронибаб, золочівського повіту, вже перед війною визначався в житті студентської молоді. З вибухом війни затягнувся під українські січові стяги. Велику ролю відіграв д-р Цьокан підчас листопадового перевороту у Львові, будучи командантом групи „Сойм". Опісля був сотн. Цьокан командантом Золочева. Відбувши всю Одисею УГА на Наддніпрянській Україні, найшовся на Закарпатті в Чехословаччині, де був професором торговельної школи в Ужгороді. Тоді написав він кілька підручників до торговельних шкіл. Як противник чеського кольоніяльного режіму на Закарпатті, був запідозрений в радянофільстві. Переслідуваний чеською владою, а опісля виладений з границь Чехословаччини, подався він на Рад. Україну, де працював у Харкові, як редактор законів. В р. 1927 габілітувався він по торговельному праву на Харківській Науково-Дослідчій Катедрі: „Проблеми сучасного права", де обоонив свою працю „Юридична природа товарового акредитиву". На основі цеї праці Катедра вибрала його своїм науковим співробітником, а тепер Інститут Нар. Господарства в Одесі покликав його як професора на катедру торговельного права.

— **Жінка постріляла чоловіка.** В Самборі постріляла жінка свого чоловіка Шредера, бувш. ген. інспектора лісів біловежської пущі, а тепер директора акц. спілки в Самборі „Годуля". Вона прийшла до бюра і в присутности сторін вистрілила чотири рази до чоловіка. Тяжко раненого Шредера відвезли до шпиталю. Причиною подружа незгода.

— **Програма уряд. ком. Надольського.** В салі засідань магістрату дня 2. жовтня зібралися начальники виділів і директори міських промислових заведень для привитання нового уряд. комісаря Надольського. На привітну промову проф. Матакевича ком. Надольський відповів, що нової програми не гадає творити, бо думає, що лише продовжування зачатої акції дасть добрі вислідн. Тож передовсім треба впорядкувати міську господарку під кождим оглядом. Сторони нарікають на функціонування міських урядів і заведень, на проволікання рішень і недбале та непривітне трактування горожан. У тих нарікканнях могла й бути пересада, але ком. Надольський сподіється, що щодо цього наступлять зміни. Від міських урядовців вимагатиме працьовитости і совісности в їх урядуванні.

— **З львівського намулу.** На вул. Кохановського 20 відкрила потайне місце сходин зорганізоване якимсь д-гким паном Казимиром Орловичем, що до спілки зі своєю любкою зваблював туди малолітні дівчата та зводив їх. Повищо поліція ствердила, що жертвою цієї пари впало 20 нелітніх дівчат. Молодші що корсталили з цього підприємства платили по 2 зол. власникам.

— **Чар Львова.** 17-літня варшавянка Софія Олєсновичівна приїхала з театром „Кві про кво" як балетниця до Львова. Тут познайомилась з якимсь молодцем чи може старшим паном і від цього часу не мала охоти вертатися до Варшави, ні до Данцігу, де живуть її рідні. Відвідала вона Варшаву на кілька днів, коли „Кві про кво" вернуло туди, але зараз після цього втікла до Львова. До ніхто не в силі її відшукати. Є здогади, що вона живе у Львові під прибраним прізвищем з вибраним свого серця.

— **Ріжні вістки.** Лет німецького „Графа Цепеліна" до Америки призначений на 7-го жовтня, якщо цьому не перешкодить негода. — Франц. міністер кольоній Періє зломав руку їдучи автом. — У цілій Франції настав холод. — У Ризі зїхались німецькі бібліофіли; є 300 учасників. — Управа американського міста Сітль (стейт Вашінгтон) стверджує, що з менту, коли там панує заказ продажі алькоголю, незвичайно зросла скількість проданих дитячих черевиків: діти мають обуву замісць горілки для батьків. — Помер професор варшавської політехніки Станіслав Носковський, член краківської Академії Наук, відомий архітект і рисівник. — Помер австрійський посол при Ватикані д-р Людвіг Пастор, у 74 р. життя; він є автором монументальної „Історії пап" в 11 томах, „Про католицьких реформаторів 16. віку" і цілої низки монографій. — У Парижі вийде твір про битву над Марною, що складатиметься із праць маршалів Фоша та Жофра, ґенер. Людендорфа і нім. кронпрінца. Мало хто вірив кілька літ тому у можливість зеднання під одним заголовком таких авторів!

— **Бережіться грипи!** Один англійський учений віщує, що цього року появиться в Европі сильна епідемія грипи, подібна на грипу з 1918 р.

— **Цвинтар парком.** „Ісполком" у Мінську рішив перемінити жидівський місцевий цвинтар на парк, в якому вибудують університетську дільницю. На цвинтарі є 15.000 могил. Буде це другий жидівський цвинтар перемінений таким рішенням на парк.

— **Економічне шпигунство.** У Теплиці арештували німця Вільгельма Пфафа, якого обвинувачують в економічнім шпигунстві. Пфаф пробував намовляти робітників-шклярів із чехословацьких фабрик для роботи в Німеччині. Ствердили, що Швеція давно використала цей засіб і позанґажувала на свої фабрики чеських спеціялістів для виробу шкла.

— **Сестрінок короля.** 22-літній турецький студент Мустафа Саід Назім Бей грав ролю в ріжних німецьких містах сестрінка новоспеченого альбанського короля Ахмеда Зогу. Він фальшував документи та векслі і весело бавився. Його вуйко є не Зогу, а Енвер Паша.

— **675.000 метрів червоної матерії.** Московський кореспондент „Дейлі Ньюс" повідомляє: Почалась підготовка для святкування 11-их роковин жовтневого перевороту. Минулого року виявилось що підчас свят забракло червоної матерії. Тому цього року комісаріят торгівлі приготовив заздалегідь 675.000 метрів цього матеріялу.

— **Казки життя.** У мадярськім місті Міскольц ставала перед вівтарем рідка шлюбна пара. 19-літня сільська дівчина Ірма Уй вийшла замуж за вбийника свого батька, 40-літнього Дротоса, який вийшов недавно із вязниці після 15-літньої кари. 15 літ тому Дротос кохався в матері Ірми, яка намовила його вбити її мужа. Дротос послухав її і пістрілив його смертельно, засівшись на нього в лісі. Але злочинця відкрили. Разом з ним засудили на досмертну вязницю і жінку вбитого Уй. Дротос він себе в вязниці так зразково, що його звільнили раніше. Він вернувся до свого рідного села і відвідав гріб своєї жертви. Там познайомився він з донькою вбитого і засудженої, Ірмою Уй. Молода дівчина сама дала почин до освідчин. Вона заявила, що хоче вийти замуж за Дротоса, щоби він не женився з її мамою, коли ця вийде з вязниці. Таким робом вона хоче надолужити за старі родинні гріхи. Чи не справжня кінова історія? Хто повірив би в неї, якби бачив її на екрані?

— **Видання в 608 мовах.** Британське біблійне товариство видало та поширило цього року 10 міл. примірників біблії, а це є на півтора міліона більше як минулого року. 2.213.467 примірників відбували англ. мовою (а чого 905.825 поширили в Англії). Цього року друкували біблію у 608 мовах і вперше видали одну мовою кумана, поганського племени, що має 40.000 мешканців в Еритреї. Також уперше видали біблію на 15 афрік. мовах (напр. уробо, вуркум, кона, кілі). Кілька тисяч примірників друкували

в німецькій провінції Мекленбурга ва Гольштайну і вперто дозволили на продажу біблії в Мешеді, перським „святим місті Їзиму".

— **Рада на прогібіцію.** Нюйорський фабрикант автомобілів Дурент призначив 25.000 дол. для того, хто подасть найліпший спосіб, як перевести в життя прогібіцію. Ці, по він одержав уже 10.000 порад, а між ними від Адольфа Франка з Гавани, столиці Куби, який каже, що наперед треба вбити всіх американців, а тоді можна вже вповні виконати прогібіцію.

— **Місто Рокфелера.** Син американського нафтового короля Джон Рокфелер купив у Вірґінії місто Вілімсбурґ. Це місто перед проголошенням американської приналежности було столицею 13 ти англійських кольоній в Америці. З цього часу зруйнувалось чимало старих будинків. Рокфелер рішив відбудувати місто на підставі архівних даних і відновити всі старі доми з доби заснован Вілімсбурга.

— **Консервація квітів.** У лабораторії природничо-історичного музею в Зальцбурґу вдалось найти середник, завдяки якому можна оберігати квіти та рослини в їхній природній красі та формі. Цей середник не дає розложитись клітинам квітки, а його відтінки не тратять нічого на своїй свіжости, так, що законсервовані квіти важко буде відріжнити від живих.

Театри.

Великий Міський Театр:

3-го г. 7·30 веч. „Іридіон" Красінського, 50% знижки.

4-го г. 7·30 веч. „Адіє Міні", оперетка, виступ Е. Гістедт.

5-го г. 7·30 веч. „Мала грішниця", комедія А. Бірабо, премієра.

Кіна.

„Аполльо": „Хата вуйка Томи".
„Лев": „Багряні рожі та червоні уста" з Лівною Гайд.
„Оаза": „Усміх долі".
„Палас": „Вузол смерти".
„Фатаморгана": „Горячка золота".

Дописи.

БУЧАЧ. (Із діяльности „Секції Українських Студентів" при Філії „Просвіти"). Довший час по війні не було в Бучачі організації, яка обєднувалаб, хоч на час ферій, студентську молодь, що живе в повіті. Щойно мин. ферій заложено при філ. „Просвіти" „Секцію Українських Студентів". Праця пішла в Секції доволі швидким темпом, доказом чого хочби такі дані: заходом Секції зібрано мин. року 882 зол. на „Місяць Студента", влаштовано 15 рефератів із ріжних ділянок знання, Шевченківське Свято, 4 вечерниці; в рамени Секції виходить з Бучача кождої неділі пересічно 5 товаришів на села до читалень, як теж як організатори „Лугів" та „Соколів". Словом діяльність Секції доволі багата, зазначила вона у великій мірі на культ.-просв. життї повіту. Та на жаль діяльність ця спирається тільки на силах одиниць, загал студенства повіту (а є їх біля 40) життям своєї організації не цікавиться. Доказом цего хочби останні Загальні Збори Секції, які відбулися дня 23. VIII. ц. р. при участи всего 12 членів. Сором тай тільки! Можна не дивуватися, що старше громадянство не цікавиться культурно-просвітним життям повіту, що Заг. Збори „Просвіти", кружка „Рідної Школи" відбуваються при найменшій предвидженій статутом кількости членів. Але що студенство, молодь, так само поступає, це вже вершок байдужности, моральної маловартности! Заг. Збори висказали ізза цього факту своє обурення та приняли постанову, на підставі котрої витягнуто на будуче із такого поступовання деяких товаришів відповідні консеквенції. Час вже пробудитись студенству Бучаччини, позбутись трусливости, а ще більше інертности, станути на висоті свого завдання і здійснити ті сподівання, які покладає на своє студенство українське громадянство!

Турка н/Стр. (Посольські віча). В днях 16.IX. 1928 відбулися в Борині і Висоцьку п. віча, на яких посол Дмитро Великанович здав вичерпуючий звіт з діяльности Українського Соймового Клюбу і зареєстрував чимало бажань наших селян. В Борині число учасників виносило 200, у Висоцьку 700 осіб; на першім вічу промовляли крім Д. Великановича о. Г. Мороз і д-р М. Кондрат, на другім о. О. Лопинський і д-р М. Кондрат. В дні 21.IX. зібралося 500 селян з Ясінки Масьової, Кіндратова, Свидника, Головська, Ясінки Стецьової і Волосянки Великої на подвіря о. С. Козбура в Ясінці Масьовій і з увагою вислухало рефератів Д. Великановича про положення українського народу під Польщею і про заходи Української Парляментарної Репрезентації і д-ра М. Кондрата про організацію УНДО. На всіх трьох посольських вічах ухвалено одноголосно повне довіря для Українського Соймового Клюбу а особливо для посла Д. Великановича і для проводу УНДО-ни. **Вічевик.**

В обороні правди.

До Хвальної Редакції Щоденника
„ДІЛО"
у Львові.

Просимо не відмовити поміщення — в інтересі Т-ва вз. об. „Дністер" і Кооперативного Банку „Дністер", як українських інституцій слідуючого вияснення у Вашому цінному щоденникові.

Від якогось часу підносяться проти обох наших інституцій закиди з приводу вимагання мнимих надмірних користей при уділюванні кредитів і обтяжування членів без потреби значними адвокатськими коштами при веденні судових спорів. Ці закиди розпочав прилюдно підносити часопис „Громадський Голос" на основі подаваних там відірваних і тенденційно освітлених фактів, у цілому ряді слідуючих по собі статей, у яких доходить вкінці до висновку про шкідливість цих наших установ для їх членів — селян.

Крім того підносить цей часопис проти Дирекції обох інституцій окремо ще закид доконування ріжних транcакцій зі шкодою для установ, а вкінці закидає Дирекції непотизм, подаючи за приклад мнимий факт віддання братови директора без розписання конкурсу видної керовничої посади в підприємстві „Дністра".

Прилюдне підношення цих закидів оправдує „Громадський Голос" аргументом, що це є одинокий спосіб, щоби обзнайомити ширші кола громадянства, а навіть членів „Дністра" з господаркою цеї установи, бо інакше ніхто не знав би як провадиться взагалі справи „Дністра".

Така аргументація, підтримана кількома тенденційно дібраними і освітленими фактами, які мали місце по більшій части перед 4—5 літами, може серед широких кол членів „Дністра" і взагалі серед цілої суспільности викликати недовіря до самих установ і принести їм у результаті великі шкоди, — коли зважити, що Товариство обезпечень „Дністер" і Кооперативний Банк „Дністер" і без того мають до поборення великі трудноці, бо з одного боку конкуренцію упривілейованого П. З. В. О., а з другого боку утяжливі старання за видобуття кредитів, потрібних для обділення позичками своїх членів.

Тому-то Дирекція обох установ почувалася до обовязку в інтересі самих установ спростувати і виснити неправдиві або тенденційно освітлені факти і роблені з них невірні заключення і подавала ці спростовання та вияснення „Громадському Голосови" кілька разів до поміщення на основі обовязуючого пресового закона.

Однак тому, що двох з тих спростувань, дотикаючих найважніщих закидів, редакція того часопису не помістила, так що вище наведені неоправдані закиди проти обох установ до нині в цей спосіб не могли бути прилюдно опрокинені, уважає Дирекція своім обовязком цею дорогою ствердити і пояснити що слідує:

Відносно закидів витягання від членів надмірних користей при уділюванні позичок, стверджує Дирекція з цілою рішучістю, що придержувалася все меж дозволених законом та апробованих Ревізійним Союзом для всіх наших кооператив. В тих межах вимагала відсотків, причім з огляду на високі відсотки від реесконту векслів, які приходилося платити банкам, були зиски „Дністра" дуже дрібні. Так само в межах апробованих Ревізійним Союзом вимагала вплати уділів. В рр. 1923—1925, коли кредитові відносини були неупорядковані і коли загально побирано від уділених позичок 6—8 проц. відсотків місячно, вимагала Дирекція крім законних відсотків при кожній прольонгаті позички вплати нового уділу; від поверх 2 літ побирає однак одноразово 5—8% від позичк. суми на уділи і то з тим, що уділи є вплачувані ратами, а не нараз. Уділи остають врештою власністю членів, а збільшування уділового капіталу є конечне з огляду на кредитоспосібність Товариства.

З огляду на відомий загально упадок курсу краєвої валюти і з огляду на забезпечення складаних в долярах вкладок, вимагала Дирекція при позичках валюризації їх на основі твердої валюти американської, що однак ані в правнім ані у дійсним господарськім значіні не становило ніяких надмірних користей ані таких користей „Дністрови" не приносило. Було це лише звичайне забезпечення проти втрат на валюті. Закид „Громадського Голосу", що при вальоризації позичкових сум Дирекція не вальоризувала рівночасно вплачуваних членами уділів є безосновні, бо ведення книг Товариства в чужій валюті не допускає закон. Чисто золотові кредити уділяла натомість Дирекція другим кооперативам на реесконт векслів.

Дальший закид про обтяжування надмірними коштами членів Т-ва вз. об. „Дністер" при судовім стяганні дрібних квот, є також цілком неоправданий, коли зважити, що випадки заскарження дрібних квот мали місце виключно лише при скаргах за заплату векслів, якими обезпечені в „Дністрі" члени платили премії обезпечення. Таку заплату приймав „Дністер" в рр. 1925—6 в інтересі членів селян, які задля недостачі готівки радо з того користали, а Товариство уважало такі заплати рівні готівковим, виплачувало за оплачувані векслями поліси відшкодовання, поносило всі адміністраційні кошти, податки і реасекурацію. Тому, що при відносно великім числі обезпечень назбиралося в „Дністрі" поверх 40.000 таких векслів, хоч дрібних але репрезентуючих величезну суму належних премій від принятих обезпечень, а яких тому „Дністер" з вище поданих причин не міг дарувати і відписати, — лучилося на жаль велике число випадків, в котрих „Дністер" задля незаплачення цих векслів мимо численних упімнень і після 3-літнього надаремного вижидання, коли грозило задавнення, мусів ці векслі скаржити. Тому, що у векслевім поступованні обовязує адвокатський примус і скарги мусять бути внесені через адвоката і дальше тому, що адвокат під дисциплінарною відповідальністю не може числити коштів инших як у тарифі устійненій Адвокатською Палатою, мусіли бути почислені і признані судом судом тарифові кошти, які в богатьох випадках не стояли в ніякім відношенні до скарженої суми. На внесені просьби членів „Дністер" при стяганні претенсії редукував і редукує ці кошти до дійсно понесених видатків на стемплі, порта і т. п., тим більше, що кошти ці не припадають синдикови, тільки впливають до загального фонду коштів Товариства, яке синдика оплачує паушально.

Відносно закидів піднощених з приводу мнимо некорисних і зі шкодою для установ переведених Дирекцією трансакцій, стверджує Дирекція, що ніяких того рода трансакцій, які принесли би страту для „Дністра", вона іменем тих інституцій не переводила. Поминаючи те, що Товариство взаїмних обезпечень „Дністер" стоїть під доглядом Міністерства Скарбу, а Кооперативний Банк „Дністер" під доглядом Ревізійного Союза Українських Кооператив, а крім цего мають оба Товариства Ревізійну Комісію, вибрану Загальними Зборами, і всі ті контрольні органи не знайшли при контролях яких-небудь некорисних трансакцій, то найліпшим доказом нестійности тих наклепів є те, що обі інституції виказують щороку зиски з оборотів і щороку збільшають свої резервові фонди — не можуть отже переводити своїх трансакцій зі стратами, а хіба тільки з зиском.

Відносно закиду непотизму стверджуємо, що Дирекція не мала можности розписувати конкурс, ані не мала впливу на обсаду маніпуляційних сил в адміністрації своїх двох більших посілостей, бо установлений фаховий адміністратор, який не є ані споріднений, ані посвоячений з котриминебудь з членів Дирекції ані Надзірної Ради, має застережену в контракті вільну руку у приниманні помічничого персоналу.

Та вже найкращий доказ злої волі і злоби виявляє „Громадський Голос", розповсюднюючи вісти, мов би „Дністер" давав будьто сталі датки на хорих поліцистів, будьто дав такий даток у висоті зол. 5000, коли в дійсности перед трьома роками уділено одноразово такий даток у висоті ледви кількох золотих на гуманітарну ціль „Дім здоровля поліціянта".

Дирекція стверджує і зазначує, що Надзірна Рада, Ревізійна Комісія і Загальні Збори, які мають фактичну і правну змогу вглянути в господарку обох Товариств, і мають щорічні друковані звіти з діяльности, розсилані до цілім краю з вкінці інформації, якими Дирекція служить кожному з членів чи то перед Загальними Зборами, чи то підчас Загальних Зборів, є одиноким властивим способом, який без шкоди для Товариства може обзнайомити ширші кола громадянства з діяльністю Товариства і може дати громадянству змогу здорової критики цеї діяльности.

Дирекція вповні цінить і розуміє також значіння голосу і критики преси, якщо цю критику виконується в інтересі громадянськім і національнім і у відповідний до тої цілі спосіб.

Однак Дирекція має право домагатися від преси взагалі, а зокрема від преси української, щоби вона згідно з етикою і в національнім інтересі приймала і поміщувала також пояснення і спростовання роблених Дирекції та інституції закидів і то навіть у такім випадку, якщо вони не відповідалиб стисло вимогам пресового закона, бо національній пресі, оскільки вона не руководиться особистими мотивами або не підтримує українського этатістичного духа руїнництва, повинно залежати на тім, щоби через неоправдані закиди українські інституції не понесли шкоди.

В тій наді вислала була Дирекція і до часопису „Громадський Голос" спростування неоправданих закидів, яких відповідальний редактор не хотів помістити і до нині ще не помістив не зважаючи на те, що у своюму спростуванні нашої замітки, поміщенім у ч. 210 „Діла" твердить, що замітки ці поміщені в „Громадськім Голосі" **не з особистих мотивів але в громадськім інтересі** — отже в інтересі громадянських установ.

В цей спосіб приневолив нас відповідальний редактор „Громадського Голосу" вхопитись аж судової дороги і зробити карне донесення з приводу непоміщення тих спростувань.

Одначе, коли на разі і це навіть не помогло, бо дивним дивом суд не був в силі **через три рази** доручити йому візвання до розправ, визначуваних на 27. VIII, 5. IX. і 21. IX. ц. р. і коли відповідальний редактор у вище згаданім своім спростуванні в ч. 210 „Діла" заповідає, що не помістив і не помістить нашого спростування з причини, що воно **не відповідає вимогам закону** — то Дирекція полишаючи оцінку заховання п. відповідального редактора „Громадського Голосу" нашому громадянству — уважала своім обовязком, користаючи з прихильности редакції щоденника „Діло" відперти цею дорогою безпідставні закиди „Громадського Голосу" вже тепер і виснити тенденційно предоставлені факти та закиди, щоби вчас запобігти ширенню недовіря між суспільністю до репрезентованих нами установ тим більше, що навчені своєчасним досвідом із нашими спростуваннями у иншім органі п. Тумана „Газеті Цолзкиній", коли то також тяжко було відповідальному редакторові доручити візвання і коли він боронився проти нашого спростування в такий сам спосіб, як це заповідає відповідальний редактор „Громадського Голосу", мусимо нині рахуватися з тим, що до укінчення карного процесу і примусового поміщення наших спростувань може уплинути ще довгий протяг часу.

Упевнює нас у цьому упір, з яким п. відповідальний редактор не давав собі доручити візвання, бо цего факту він заперечити не може. Доказом того є і іменно обставина, що в часі перед першою розправою, отже тоді коли візвання було доручуване, він був присутний у Львові, що може ствердити велике число свідків.

Дирекція
Товариства взаїмних обезпечень і Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"

З театру.

Великий Міський Театр: „Фавст".

Три найважніші партії в опері Гунода співали гості, отже на постановка „Фавста" стояла під знаком гостинних виступів: Хоржана (в ролі Фавста), Гуздецької (в ролі Маргарети) і Трембіцького (в ролі Мефіста). Поза ними партію Валентина співав Курцбарт, партію Зібеля — Поповичівна, Марти — Паннасівна в Вагнера — Елецький.

Щодо Хорівна співака ще дуже молодого, то він має доволі гарний і симпатичний голос, хоч іще не зовсім вишколений. Голос цей звучить м'яко і свіжо, співак орудує ним легко і певно навіть у найвищих тонах, а до того й актор з нього зовсім добрий. Не диво, що його виступ в ролі Фавста увінчався непересічним успіхом.

Галецька, теж молода співачка, виступила зовнішньо прегарно, бо з неї справді незвичайна красавиця. Але голосово вона менше потягала, можливо, що й наслідком треми. Особливо не дописувала її кольоратура. Всеж таки Галецька має симпатичний голос і співає музикально.

Третій гість — Трембіцький, співак старший, рутинований. Свою партію віддав поправно, хоч гра його не виходила поза відомі шабльонові норми. Голос його доволі сильний, але вже дещо притемнений.

На окрему згадку заслуговує Гурпбарт, що дуже інтелігентно інтерпретував партію Валентина і знаменито фразував кантилену.

Виконавці поменших партій відповіли теж своєму завданню, тому ця вистава мала повний успіх. Дирігував спрвно п. Яр. Лішинський. **І. Н.**

Торговельно-кооперативні курси.

Світлий зріст нашої кооперації викликав сильну потребу фахово освічених кооперативних працьовників. Ідучи назустріч цій потребі наша Торговельна Школа веде крім звичайного 3-літнього навчання ще річні курси для дорослих з покінченою бодай всенародною школою і окремі річні для абітурієнтів середніх шкіл.

На обох курсах ведеться обовязково наука кооперації, на яку звертають особливу увагу при всіх предметах.

Курс для дорослих освічує кандидатів на крамничих (лядових) і магазинових, курс абітурієнтів на торговельних референтів, організаторів і т. п. кооперативних співробітників. Наука на обох курсах ведеться на основі окремих плянів і бере на увагу освіту і майбутню професію кандидатів.

З огляду на те, що наша Школа є одинокою торговельною школою з кооперативним напрямком науки, її абсольвенти мають першенство на місця у нашій кооперації. Курси для абітурієнтів можуть теж кінчити наші студенти університету, бо наука відбувається пополудне.

Лист до Редакції.

До Світлої Редакції „Діла“ у Львові, Ринок ч. 10.

В Городенщині стався такий випадок: Весною ц. р. прислано одному державному урядникови „Сурму“. Стемплі і печатки вказували, що вислано її з Югославії. Урядники співтоварищі отворили посилку, а замітивши „Сурму“, дали знати шефови уряду, який доніс про те вищій владі, а ця на основі § 116. сейчас з місця звільнила урядника з посади.

Почалися заходи і просьби цего урядника, що має на удержанні жінку і діти, щоби його назад приняли і коли справа була на добрій дорозі, менше більше по 3-ох місяцях, знов прислано йому „Сурму“ і знов стемплі та марки вказують на Югославію. Хоча урядник представив цю посилку Старостству, однакож приняття його уже під знаком запитання.

Припускаю, що це діється і деінде і цілий ряд урядників українців загрожений таким чином в матеріяльній екзистенції. Тому вказане будоби поміщення оповістки того змісту: Від якогось часу шлють невідомі люди „Сурму“ українським державним урядникам, в наслідок чого їх сейчас з місця звільняють зі служби. В той спосіб мабуть шайка провокаторів підступно хоче позбутися українського елементу з урядництва. Остерігається всю суспільність цею шкідливою роботою“.

Городенка, дня 27. вересня 1928.

З глибоким поважанням
Д-р Василь Кассиян.

Нові книжки й журнали.

Літературно-Науковий Вістник; книжка X. за жовтень 1928. Зміст: Лавбожня — Прелюдія поступу; Галя Мазуренко — Про те, що мовчать бання; Остап Грицай — поезії: Колись мені снилися рожі. То ти? Балада; Опанас Бугаєнко — Немає слів; Р. Юнак — Особисте; Вол. Кун. — Гренадіери; Роман Стефанович — За Смуків; Арсен Кара — Чад; І. К. Честертон (перекл. Г. Чикаленко) — Багрянa перука; Н. Вертиляк — Роскіш; П. Романов — Куркулі; Ю. Кралюд — Спогади юнацьких днів; Леоніе Люсендт — Едгар По, Сер Галагад — Толстой; Арсен Кара — Листопад; О. Мицюк — Винародовлення селянства на еміграції; І. Гончаренко — Історична синтеза А. Бера; Д. Д. — Патрія чи екклезія?; Р. О. — З пресової фільми; М. Рильський — „*“; Бібліографія. Нові книжки.

Нова Хата, журнал для плекання домашньої культури; місячник, Львів, жовтень 1928. Зміст: — Марія Фуртак: Сальомея Крушельницька; М. Д.: Місяць української книжки; В.: Організуймо виставку артистичних виробів; О. З.: Гість з Канади; Шарль В. ль: Пошлюбна подорож; А. Т.: Краса й багатство нашого краю; Ріжні вісти; л. с.: Зовнішній вид жінки за кордоном і в нас: Моди; Ручні роботи; д-р Софія Парфанович: Осінні небезпеки, та як охоронитися перед ними?; О. Ф.: Про тайну елегантного вигляду для мужчин; Дещо про ритміку; Приписи; Жертви на памятник М. Приміської. Ілюстрації.

Більшовик України, політико-економічний журнал ЦК КП(б)У. Ч. 17. Зміст — Передова: Перші підсумки переведення самокритики; М. Малінов: Про систему перевірки виконання постанов партії; К. Шмідт: Питання війни на VI. Світовому Конгресі Комінтерну; К. Вінярський: Національні меншости на Західній Україні і завдання К. П. З. У.; С. Гуцуляк: На передодні нового господарчого року; І. Гольденберг: Зовнішня торгівля України; С. Мінаєв: Про соціяльний характер машинопостачання; С. Іванов: Стан і найбільші перспективи залізорудної промисловости УСРР; Критика й бібліографія.

„Світ“, ілюстрований журнал; виходить двічі в місяць, Рік вид. IV. ч. 15—18; Львів, серпень-вересень 1928. Зміст: М. Рудницький: Преса і література; М. Кічура: З поезій; М. Доронька: Визов; К. Дубенський: Замок; К. С.: Лев Толстой, П. Козланюк: Розлився гомін; З Гуцульщини; К. Бобикевич: Мої спомини; Е. Гельтай: Заздрість. Популярність — пер. І. Ставничий; З української опери; N. Elskamp: При ясній неділі — пер. В. Щурат; Подружний базар в Атенах; Іван Жовнір; Г. Новополін; Поет голоти; Сальомея Крушельницька; Анекдоти про Толстого; Читання вухом; Ф. Сологуб: Не зачиняй дверей — пер. В. Щурат; І. Камінський: Марія Загірня; За океаном; Шпиталь для диких звірят; Нема землі на півночі; В. Овсенко; Один рік; І. Яблониченко: Заповіт, У ясну нічку зорі блиснуть; З думок ріжних народів; Зелений Клин; З картин життя; В. Лебедев: Дружина; Історія пошти, людина й висота; П. Маргеріт: Ратуйте; Україна й українці в творчости Сходу; Г. Г. Еверс: Смерть Даміяна — фейлетон; Веселий куток; ілюстрації.

„Чар — Зілля“, ілюстрований двотижневик. Рік вид. II. ч. 6. Тернопіль, в другій половині вересня.

„Вікна“, література-мистецтво-критика. Рік вид. I. ч. 7. за серпень 1928. Львів.

„Вісти з Лугу“, місячник, присвячений луговим і січовим справам, просвіті і науці.

„Сільський Світ“, орган незалежної господарської думки, двотижневик; І рік вид. VI. ч. 15. з дня 15. серпня 1928.

„Проти хвиль“, місячник. Рік вид. I. ч. 6. за вересень 1928. Львів. Зміст — А. В.: Смереки; С. К.: Питання шумськізму на Великій Україні; Проф. М. І. Туган-Барановський: Програма соціялізму; С. М.: Соціялістичний конгрес у Брукселі; Політична хроніка. Замітки. З преси.

„Більшовик України“, політико-економічний журнал ЦК КП(б)У. Рік вид. III. Ч. 15—16 за серпень 1928. Зміст: — Передова: VI. Конгрес Комінтерну про міжнародне становище; О. Нурінов: Підсумки хлібозаготівель 1927—28 р. та перспективи хлібозаготівель і хлібообороту УСРР в 1928—29 р.; І. Просвірнин: Про хоробливі явища в партії та про боротьбу з ними; С. Власенко: Про селищні, рудничі й фабрично-заводські ради Донбасу; С. Гуцуляк: Робота української промисловости в 1927—28 р.; П. Зарницько: Сільсько-господарче машинобудівництво та колективізація села; С. Мінаєв: До основних підсумків погодинного перепису населення України; В. Качинський і К. Федотов: Боротьба з засухою й розселення; З нової прийому на катедру з історії партії та Жовтневої революції Українського Інституту Марксизму. Критика й бібліографія.

[illegible] „Процес проти Ісуса Христа“, Коломия, 1928.

Відбитка з „Віри і Науки“. Набути можна в книгарні „Наук. Тов-а ім. Шевченка“ у Львові, ціна 50 сот.

Петро Франко **„Захар Беркут“**, історична драма на 5 дії. Переробдено із повісти „Захар Беркут“ Івана Франка. 8°.

Mitteilungen des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin: Heft 2. August 1928. Inhalt Tymosenko V.: Ukraine und Russland in ihren gegenseitigen wirtschaftlichen Beziehungen; Scerbakivśkyj V.: Die vorgeschichtlich-archäologischen Forschungen in der Ukraine nach dem Weltkriege; Dorosenko D.; Die Entwicklung der Geschichtsforschung in der Sowjetukraine in den letzten Jahren; V. Bidnow: Die „Ukrainische Historisch-Philologische Gesellschaft in Prag“ (1923—1928); D. Dorosenko: Das Ukrainische Wissenschftliche Institut in Berlin (1926/27—1927/28); I. Mircuk: Ukrainische philosophische Bibliographie der letzten Jahre (1921—1926); Kleine Mitteilungen und Anzeigen.

Ноти.

Заповіт і Присвята Народові, музичний супровід до слів Т. Шевченка й І. Франка для скрипки (мандоліни) в достр. фортепяну (гітари) на народніх пісенних мотивах. Склав Сава Безвісний.

Оповістки.

Виклади на курсі для абітурієнтів при Торговельній Школі Т-ва „Просвіта“ у Львові, вул. Корнявтів ч. 1. починаються в понеділок 8. жовтня 1928 о год. 4. попол. 1—2

Гімназія „Рідної Школи“ У. П. Т. у Яворові святкує в суботу і неділю дня 6. і 7. жовтня 1928 р. ювилей свого 50-літнього іствування. 1. Поминальне богослуження з панахидою, окропленням гімназії, вписом до ювилейної „Золотої Книги“, — складанням цеглок і відкриттям пропамятної таблиці, академією, радісним святом гімназійної молоді, спільною фотографією, виставою „Сну української ночі“ В. Пачовського і комерсом. — Білети: 1 зол., 50 сот. і 20 сот. Вступ на Академію за добровільними датками.

Позір Золочівщина! Філія Т-ва „Просвіти“ в Золочеві, устроює дня 14. жовтня, в разі непогоди дня 21. жовтня 1928 р. Велике Народне Свято з нагоди 50-літнього свого іствування і посвячення угольного каменя під бурсу. Програма Свята: 1. В годині 10 ій: Польова Служба Божа коло церкви оо. Василіян на Шляхах. 2. Похід на площу української гімназії. 3. Дарування бурси і посвячення угольного каменя. 4. Святочна Академія зі вступним словом, привітами, хоровими і оркестральними продукціями і декламаціями. — Просимо українське Громадянство Золочівщини і сусідних повітів а також усіх бувших питомців української бурси в Золочеві до участи в Святі. — **Виділ.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.